

Lesia Matviichuk

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor Finance, Banking,
Insurance and Stock Market Department
Khmelnyskyi National University*

Arthur Lacusta

*Master's Student Finance, Banking,
Insurance and Stock Market Department
Khmelnyskyi National University*

INNOVATIONS IN THE INSURANCE BUSINESS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF THE UKRAINIAN ECONOMY: MANAGEMENT ASPECT

Summary

The study proposes the author's own definition of the concept of «innovation in insurance». Such an approach will allow taking into account the norms of current legislation and clearly outline the result of introducing innovations into the practical activities of insurers. With a view to simplifying the introduction of innovations into the practical activities of domestic insurance companies, the author systematizes their type structure. The author also studies the interrelation of the main directions of activity of insurers with the objects and types of innovations. The approaches to innovation management of insurers are considered and the system of innovation management in the insurance business is improved. The system of innovation management is aimed at achieving the set goals within the framework of certain principles and methods of managing innovation processes. The author also determines the impact of artificial intelligence on the insurance business in the context of meeting the needs of insurers, policyholders and the state and the content of the use of certain artificial intelligence technologies in insurance.

Вступ

Посилення євроінтеграційних тенденцій, зміна умов функціонування як на українському так і на міжнародних ринках призводить до необхідності трансформації та модернізації бізнесу у всіх галузях економіки та на всіх ринках. Глобальний тренд цифрової трансформації бізнесу змушує по-новому підходити до традиційних методів та інструментів управління бізнес-процесами. Цифровізація, на відміну від процесів автоматизації, як правило, базується на інноваційних бізнес-ідеях, які породжують якісні зміни моделі бізнесу та бізнес-процесів та

реалізуються в рамках розроблених стратегій. Не виняток є і ринок страхових послуг, який вимагає від страхових компаній систематичного підвищення якості та стандартів роботи. Сьогодні вплив цифрових технологій на міжнародний страховий ринок, надзвичайно великий.

В умовах стрімкого розвитку технологій, посилення діджиталізації, зростання вимог клієнтів, український страховий ринок поступово переходить на цифровий формат ведення бізнесу. В епоху цифрової економіки завдання, які стоять перед страховиками можливо реалізувати лише шляхом застосування інновацій у всі сферах діяльності страхової компанії, що дозволить сформувати нові цінності, забезпечити відповідність страхових послуг потребам страхувальників, розширити канали збуту страхових продуктів, знизити рівень інвестиційних, фінансових та операційних витрат, підвищити фінансову стійкість та рентабельність бізнесу, а також зміцнити ринкові позиції страховиків.

Управління інноваціями в страховій діяльності є досить складним процесом, що спричинено недостатнім рівнем розвитку ринкової інфраструктури, відсутністю довгострокових програм підтримки страхового бізнесу, недостатнім рівнем кваліфікації фахівців в інноваційній сфері, низьким рівнем фінансової грамотності та страхової культура населення та складною економічною ситуацією в країні. Також, війна в Україні значно пригальмували інвестиційно-інноваційний розвиток не лише економіки в цілому, а й фінансового ринку та страхового зокрема. Втім, жорстка конкурентна боротьба на страховому ринку України породжує необхідність формування сучасної інноваційної інфраструктури та впровадження інноваційних страхових продуктів як умови забезпечення сталого розвитку страхових компаній.

Розділ 1. Концептуальні основи управління інноваціями у страховому бізнесі

Розвиток страхової сфери в Україні та у всьому світі переживає інноваційні трансформації під впливом глобалізаційних процесів, переливу капіталів, індивідуалізації страхових послуг, розширення та все більшого застосування інформаційних технологій в практичну діяльність суб'єктів господарювання, віртуалізації економічних відносин та цифровізації бізнес-процесів. В умовах такого еволюційного контексту особливо важливим стає розгляд сутності та ролі інновацій як ключового фактору, що сприяє підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності ефективності страхового бізнесу.

Розвиток технологій у страховому бізнесі можна поділити на декілька етапів, кожен з яких характеризується поступовим впровадженням інновацій у практичну діяльність страховиків. Так, на першому етапі, який в економічній літературі носить назву «паперовий», були відсутні

ознаки цифровізації страхових відносин, оскільки весь документо-обіг страхових компаній відбувався за допомогою паперових носіїв інформації.

Другий етап ознаменувався впровадженням перших цифрових технологій у практичну діяльність страховиків, а саме характеризується появою основних систем запису інформації й автоматизації діяльності, що спростило документообіг та пришвидшило обмін інформацією між структурними підрозділами страхової компанії і тим самим дозволило суттєво зменшити час та прийняття управлінських рішень, оформлення страхових полісів та врегулювання страхових претензій.

Третьюму етапу притаманні ознаки базисної цифровізації, тобто на даному етапі почала відбуватися реалізація страхових продуктів через вебсайти страхових компаній, створення електронних супермаркетів страхових продуктів. Також були створені служби онлайн-підтримки, цифрового маркетингу, електронного листування з контрагентами страхових компаній.

Четвертий етап є етапом активної цифровізації, який характеризується використанням телематики на основі страхування, віртуальних агентів, інтегрованої партнерської мережі.

Сучасний, п'ятий етап, передбачає прогресивну цифровізацію страхових відносин, що супроводжується появою «продажів в один клік», відмовою від паперових носіїв інформації. На цьому етапі тренди цифровізації передбачають істотну зміну традиційних бізнес-процесів страховика внаслідок необхідності електронної трансформації страхових продуктів, розширення можливостей використання онлайн-сервісів для сплати страхових премій, застосування даних «connecting things», реального використання «big data», використання ботів у процесах поточного обслуговування договорів страхування та врегулювання збитків [1, с. 64].

Широке використання сучасних цифрових технологій з кожним днем набуває все більшого значення і стає важливим рушієм страхового бізнесу. І хоча український страховий ринок є одним із найконсервативніших з-поміж усіх секторів фінансового ринку, але незважаючи на це, в галузі спостерігається тенденція збільшення застосування інновацій.

Для досягнення мети дослідження та визначення змісту управління інноваціями у страховому бізнесі розглянемо сутність поняття «інновації у страхуванні».

Так, О.О. Сосновська досліджуючи питання інновацій у страховій справі пропонує їх трактувати як «кінцевий результат інноваційної діяльності, що реалізується у формі просування або вдосконалення нового продукту, впровадженого на ринок за допомогою технологічного процесу, виведеного на ринок у практичній діяльності компанії або в

нових методах надання послуг клієнтам. З огляду на це страхові інновації можна визначати як новостворені або суттєво вдосконалені страхові продукти, технології та бізнес-процеси для максимального задоволення потреб страхувальників і забезпечення конкурентоздатності, прибутковості та фінансової надійності страхової компанії» [2, с. 21].

М.П. Денисенко у своїх дослідженнях під інноваційною страховою послугою розуміє «комплекс системних заходів, спрямованих на гармонізацію всіх етапів страхового процесу з метою отримання фінансово-економічного й соціально-правового ефекту від страхування. Інноваційна страхова послуга має більш привабливіші споживчі властивості у порівнянні з попередниками, здатна задовольнити раніше неохоплені потреби потенційного страхувальника та базується на використанні нових технологій. Інноваційний процес передбачає поступове формування конкурентоспроможної страхової послуги, яка за своїми кількісними та якісними ознаками буде перевершувати свої аналоги» [3, с. 80].

Л.В. Попова «для визначення місця та ролі страхування у цифровій економіці пропонує ввести поняття «цифрове страхування», яке може розглядатися з двох боків. По-перше, під цифровим страхуванням може матися на увазі частина економічних відносин, зумовлених наявністю страхових інтересів в організаціях та громадянах та їх задоволенням за допомогою цифрових технологій. Під цифровим страхуванням розуміється спосіб задоволення потреб страхувальників у специфічному страховому захисті, обумовленому випадковими несприятливими подіями, що відбуваються переважно у середовищі цифрової економіки та супутніми застосування технологічного обладнання, що є матеріальною базою реалізації економічних відносин. Таким чином, цифрове страхування може розглядатися як спосіб задоволення традиційних потреб у страховому захисті та специфічних, пов'язаних із розвитком цифровізації на основі використання традиційних та цифрових технологій» [4].

С.Б. Єгоричева розглядає страхові інновації як «новостворені або суттєво вдосконалені страхові продукти, технології та бізнес-процеси для максимального задоволення потреб страхувальників і забезпечення конкурентоздатності, прибутковості та фінансової надійності страхової компанії. У сучасних умовах інновації на страховому ринку можуть полягати в убезпеченні нових видів ризику, спрощенні механізму страхового відшкодування, збільшенні зручності придбання поліса, економії витрат компанії, забезпечення її платоспроможності, оптимізації бізнес-процесів або поліпшенні умов праці тощо» [5, с. 68].

В.О. Заколюдяжний характеризує сучасні тенденції інноваційного розвитку страхової діяльності стверджує, що «інновації в страхуванні

відповідно до їх функціональної спрямованості можуть бути поділені на комерційні, технічні, фінансові, організаційні та соціальні зміни в суспільстві і державі, які обумовлюють створення нового страхового продукту. Інновації у страховій сфері повинні бути спрямовані на підвищення цінності страхових послуг, отримання якісно нових послуг, більш повну відповідність страхового продукту потребам страхувальника, скорочення строків надання послуги, зниження загальних затрат на її отримання, підвищення прибутковості страхових організацій, розширення масштабів та спектру їх підприємницької діяльності тощо» [6, с. 90–91].

Н.В. Мілошевич розглядає «інноваційну діяльність страхової компанії як діяльність щодо пошуку нових методів роботи на ринку страхових послуг; аналізу можливих варіантів вкладення тимчасово вільних коштів інвестиційного фонду й фонду власних коштів страхових компаній у фізичні активи, від яких страхова компанія буде одержувати більше доходів, ніж від вкладення у фінансові активи (депозити в банках, внески в цінні папери й ін.). Інноваційність у страхових послугах проявляється у розширенні послуг з ризиковими складовими; розробленні конкретизованих пакетів послуг для різних груп населення; впровадженні нових інвестиційних можливостей для страхувальників, до яких належать інвестування коштів в золото, інвестиційні фонди (продукт unit-linked); розробленні надійних накопичувальних програм з цільовим призначенням (наприклад, з метою купівлі нерухомості)» [7, с. 69].

На основі аналізу фахової економічної літератури відзначимо, що серед науковців не існує єдності у трактуванні сутності «інновацій у страхуванні». А, численні зусилля, що вживаються з метою уніфікації використання понять «інновація» та «інноваційна діяльність», на цей час ще не привели до єдиного розуміння їх сутності. Залежно від об'єкта та предмета дослідження інновації розглядаються: як заходи, як процес, як систему, як зміну, як результат, як нововведення. Саме тому, ряд авторів підкреслюють творчу складову інновації, інші роблять акцент на виробничій складовій, треті підкреслюють споживчу складову. Ускладнює розуміння інновацій у страхуванні ще й відсутність у чинному страховому законодавстві визначення даного поняття. В Україні питання інновацій та інноваційної діяльності регулюється Законом України «Про інноваційну діяльність» [8] відповідно до якого під інноваціями розуміється «новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [8].

Відповідно до нової редакції Закону України «Про страхування», що вступає в силу з 1.01.2024 року, страхування доцільно трактувати як «правовідносини щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб при страхуванні ризиків, пов'язаних з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном, з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, за рахунок коштів фондів, що формуються шляхом сплати страхувальниками страхових премій (платежів, внесків), доходів від розміщення коштів таких фондів та інших доходів страховика, отриманих згідно із законодавством» [9].

Враховуючи норми розглянутих вище нормативно-правових актів під інноваціями у страхуванні варто розуміти новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення, що істотно поліпшують правовідносини щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб при страхуванні ризиків, пов'язаних з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном, з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, а також дозволяють підвищити фінансову стійкість, рентабельність та конкурентоспроможність страхової компанії як в поточному так і майбутніх періодах.

З метою спрощення впровадження інновацій у практичну діяльність вітчизняних страхових компаній необхідно систематизація інновації з урахуванням їх видової будови, напрямів використання та напрямів діяльності, очікуваного результату від застосування. Розглянемо видову будову інновацій у страхуванні детальніше. Так, за очікуваним результатом від впровадження інновації поділяються на ті, що розширюють існуючі можливості, підтримуючі, ті, що спрямовані на підвищення ефективності страхової діяльності.

Інновації, що розширюють існуючі можливості страхових компаній сприяють підвищенню рівня конкурентоспроможності страховиків та збільшенню їх ніші на ринку, а також збільшення страхового портфеля, оскільки дозволяють ширшому колу фізичних та юридичних осіб користуватися страховими послугами, які раніше були доступними лише обмеженому колу осіб (яскравим прикладом інновації, що розширюють існуючі можливості страхових компаній є надання послуг з мікрострахування, або використання сучасних інтернет-технологій для реалізації страхових продуктів).

Підтримуючі інновації не потребують радикальних розробок та нововведень, а проявляються в удосконаленні діючих страхових продуктів. Підтримуючі інновації не потребують значних витрат на їх впровадження, а тому є затребуваними та широко використовуються вітчизняними страховими компаніями.

Інновації, які спрямовані на підвищення ефективності страхової діяльності націлені на зменшення витрат страхової компанії (сприяють скороченню операційних, інвестиційних та фінансових витрат страховика) та зростанню показників платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності. Яскравим прикладом інновацій, які націлені на підвищення ефективності страхової діяльності є використання можливостей інтернет ресурсів, спеціалізованих програмних продуктів для страхового бізнесу, що дозволяє оптимізувати бізнес-процеси страховиків.

З огляду на вплив і способи створення конкурентних переваг інновації у страхуванні варто поділити на зростаючі та радикальні.

«Зростаючі інновації – це інновації, спрямовані на поліпшення продуктів і технологій. Вони часто вводяться систематично, що дозволяє поступово підвищувати або підтримувати конкурентоспроможність. Їх можна інтерпретувати як фактор, який послідовно, лінійно впливає на зростання конкурентоспроможності» [2, с. 24].

Радикальні інновації полягають у створенні нових бізнес-концепцій, а не тільки нових технологій та страхових продуктів. Такий вид інновацій вирізняється революційним характером, що потребує значних змін у діяльності страхової компанії, але у перспективі дозволяє забезпечити довгострокову конкурентну перевагу, створюючи нові виклики для конкурентів, а також сприяє збільшенню ніші на ринку для страхової компанії.

За напрямом впровадження інновації у страхуванні поділяються на: продуктові, технологічних, управлінських, збутові, процесні, організаційні, виробничі.

Продуктова інновація полягає у розробці нових страхових продуктів або удосконалення тих, що вже існують. Вітчизняні та зарубіжні страхові компанії у виняткових випадках здійснюють розробку абсолютно нових, революційних страхових продуктів, вони набагато частіше модернізують свої пакети послуг або наслідують успішний досвід лідерів ринку. Саме тому, все частіше спостерігається зростання зацікавленості українських страхових компаній до вдалих заходів та удосконалених страхових продуктів провідних вітчизняних та міжнародних страхових компаній. Такі управлінські рішення до оновлення власної пропозиції на ринку є обґрунтовані та впливають з того, що розробка нового страхового продукту є досить ризиковою та дороговартісною діяльністю і може

призвести не лише до невдачі на ринку, а й до погіршення фінансових показників страхової компанії.

Менш ризиково та менш затратно дотримуватися позицій лідерів ринку, використовувати їх досвід і оминати їх помилки. Також, досить типовим для страхового бізнесу є створення продуктів, які поєднують у собі найкращі риси кількох пропозицій конкурентів. Фокусуються лише на страховому продукті можна виділити на ступні види нових продуктів, а саме: новий продукт як для внутрішнього, так і для міжнародного страхового ринку; поліпшений страховий продукт, який вже присутній на страховому ринку; запозичений страховий продукт, який реалізується певний час на ринку та вже довів свою ефективність.

Технологічні інновації полягають у застосуванні нових технологій та стосуються суттєвих змін в організації діяльності страхових компаній (дослідження ринку, застосування нових інструментів контролю, управління фінансами, нові методи аналізу). Технологічні інновації застосовуються у всіх напрямках діяльності страхових компаній, оскільки пов'язані із впровадженням нових технологій у різні сфери ведення страхового бізнесу: розширення каналів збуту страхових послуг, тобто замовлення страхового полісу через Інтернет; оплата вартості страхового полісу на сайті компанії; застосування додатків, що зчитують особливості ді страхувальників і тим самим дозволяють розробити індивідуальні страхові тарифи та інші. Такі додатки можуть застосовуватися як у ризикових видах страхування так і в довгостроковому страхуванні життя. Зокрема, такі носії техніки як Fitbit та інші програми, які слідкують за здоров'ям страхувальників передають данні страховим компаніям, що дозволяє останнім більш точно оцінити страхові ризики та ймовірність настання страхових випадків і тим самим скоригувати страхові тарифи і власні стратегії управління ризиками. На ринку автотранспортного страхування є розроблені додатки Smart Drive, які дозволяють контролювати стиль водіння, надсилають інформацію страховій компанії стосовно дотримання швидкісних режимів та правил дорожнього руху, надсилають страхувальникам корисні поради щодо того як поліпшити водійські навички, а в підсумку, за результатами отриманої інформації страхові компанії корегують страхові тарифи. Саме застосування в автотранспортному страхуванні телематичних пристроїв і мобільних додатків є найбільш активно зростаючими технологіями, які застосовуються на страховому ринку у всьому світі.

Сучасний етап розвитку економіки характеризується посиленням орієнтації на розвиток суспільства та потреби споживачів. Зміна акцентів державного регулювання та умов ведення бізнесу з врахуванням клієнтоорієнтованого підходу спричинило появу нових фінансових технологій (FinTech), які значно трансформували увесь фінансовий

сектор економіки та суттєво вплинули на перетворення бюджетно-податкової політики, систем соціального забезпечення населення та державного управління в цілому. Значного впливу нових технологій зазнав і вітчизняний страховий ринок, на якому застосування провідних досягнень технологічних інновацій має назву InsurTech.

«InsurTech – це сфера FinTech, в якій інноваційні технології використовуються учасниками страхового ринку для задоволення потреб споживачів страхових послуг на основі оптимізації своєї діяльності» [10, с. 125].

Управлінські інновації полягають у застосуванні нових інструментів і методик та програмних продуктів, які спрямовані на оптимізацію управлінських рішень в страховому бізнесі. Одним із яскравих інноваційних інструментів управління в страхуванні є реінжиніринг, який являє собою «взаємозалежний, внутрішньо-фірмовий комплекс управлінських заходів для проектування бізнес-процесів, які разом утворюють необхідну основу для структурної організації та контролю страхової діяльності» [2, с. 25].

Збутові інновації полягають в удосконаленні та розробці нових каналів збуту з використання сучасних технологій: створення Інтернет-магазинів, просування страхових продуктів через соціальні мережі, використання інших Інтернет-технологій.

Витратні інновації націлені на зменшення витрат страхової компанії шляхом використання провідних досягнень науково-технічного прогресу. Зменшення операційних та управлінських витрат відбувається в першу чергу за рахунок автоматизації бізнес-процесів страхової компанії, що мінімізує потреби в ручній роботі та обробці і зберіганні фізичних документів.

Організаційні інновації дозволяють підвищити ефективності взаємодії з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами шляхом застосування нових методів і технологій.

Процесні інновації полягають у впровадженні нового або значно поліпшеного способу організації основної, фінансової та інвестиційної діяльності страхової компанії. В першу чергу процесні інновації торкаються саме основної діяльності страховика, а саме страхування та перестраховування. Сюди входять значні зміни в технології надання страхових послуг, оцінці страхових ризиків та страхових випадків, врегулювання страхових претензій. Процесні інновації мають на меті зниження собівартості страхових послуг та витрат на просування страхових продуктів.

Оскільки інноваційна активність страхових компаній, відіграє значну роль як у становленні та розвитку вітчизняного страхового ринку так і у відновленні економіки ми пропонуємо розширити перелік класифікаційних ознак інновацій у страхуванні та систематизувати їх за рівнем значущості на базові та комплексні.

В основі базових інновації лежать нові фундаментальні досягнення науки та техніки, що роблять можливим створення сучасних систем управління та розвитку страхового бізнесу. Базисні інновації є передумовою виникнення нових галузей виробництва, перебудови суміжних виробництв, створення нових ринків.

Інтегруючі або комплексні інновації полягають у використанні оптимальних існуючих практик, комплексу накопичених і перевірених як на міжнародному так і на внутрішньому страховому ринку наукових досягнень, які сприятимуть поліпшенню якості управління страховими компаніями та зростанню їх конкурентних переваг. Такий вид інновацій сприяє розвитку й повнішому задоволенню існуючих потреб українського страхового ринку.

Систематизація інновації у страхуванні за різними ознаками носить практичне значення та полегшує процес їх впровадження у практичну діяльність страхових компаній, тим паче, що страховий ринок, у порівнянні з іншими фінансовими ринками вирізняється низьким рівнем інноваційної активності. «Тому дуже важливо розглянути можливості застосування інноваційних напрямів і підходів в страховій діяльності, що сприяють розвитку страхової справи і ринку страхування в цілому» [3, с. 80].

Найпопулярніші технологічні рішення, які вже використовуються у страхуванні: bigdata, штучний інтелект та машинне навчання (20%), страхування на основі часу використання («плати коли їздиш») (13%), телематика (13%), страхування для IoT-сфери (інтернет речей) (12%), робоедвайзери та чат-боти (10%), блокчейн (4%). Інтеграція телематичних технологій створили революцію для страхової галузі. Варіанти страхової телематики, які стали популярними протягом багатьох років, включають моделі ви-значення тарифу на авто-страхування на основі [11].

Українські страхові компанії в переважній більшості впроваджують саме продуктові інновації, що стримує їх розвиток та конкурентоспроможність у порівнянні з іноземними страховиками, які широко використовують переваги від впровадження інновацій у практичну діяльність та інвестують значні кошти в принципово нові ІТ технології.

Таким чином, варто зазначити, що в сучасних умовах глобалізації та цифровізації економіки вітчизняні страхові компанії можуть успішно функціонувати, протидіяти внутрішнім та зовнішнім ризикам та загрозам, а також нарощувати потенціал, лише застосовуючи інноваційні підходи в усіх аспектах власної діяльності, що породжує необхідність розробки ефективної системи управління інноваціями, яка враховуватиме особливості страхових відносин як специфічного виду фінансових послуг.

Розділ 2. Організаційно-аналітичні аспекти формування системи управління інноваціями в страхових компаніях

Протягом тривалого періоду традиційна модель бізнесу у страховій сфері не проявляла високий інтерес до цифрової трансформації, але на сьогоднішній день страховики також починають відчувати вплив цифрових технологій. Модернізуються способи розповсюдження страхових послуг, сам характер цих послуг, а також загальна модель ведення бізнесу, оскільки змінюються потреби страхувальників, що продиктовано вимогами часу та значними цифровими трансформаціями в нашому суспільстві. Нині споживачі страхових послуг очікують простоти в процесі їх придбання (до прикладу, можливість активувати страховий захист не виходячи з дому), можливості оформлення страхових послуг в зручний для клієнта час (доступ до послуг цілодобово), швидкості й прозорості в процедурах врегулювання страхових претензій. Вони також потребують чіткої і актуальної інформації про продукт, а також інноваційних послуг, що базуються на цифрових технологіях.

Для ефективного впровадження інновацій у практичну діяльність страхових компаній необхідно розробити чітку систему управління, що базується на професійних знаннях, враховує тенденції економічного розвитку країни та новації на страховому ринку, інтегрується у загальну систему управління страховою організацією та є інструментом підвищення стійкості, рентабельності та конкурентоспроможності страховиків.

Як показують дослідження дослідженням SollersConsulting, до 2031 року більше восьми з десяти провідних міжнародних страхових компаній на ринках будуть покладатися на хмарні технології і роботизовану автоматизацію процесів (RPA). Готовність до інновацій широко поширена, та інновації будуть впливати на критично важливі функції [4].

Слід зазначити, що інвестиції в сферу страхових технологій у другому кварталі 2022 року зросли на 8,3% до 2,41 мільярда доларів, оскільки зростання середнього розміру угоди перекривало зменшення загальної кількості угод. Незважаючи на зростання порівняно з першим кварталом, інвестиції в Insur Tech-стартапи у другому кварталі 2022 року залишаються приблизно на 50% нижчими за рекордний рівень, який спостерігався у другому кварталі 2021 року, який побив рекорди щодо інвестицій. Порівняно з першим кварталом 2022 року середній розмір угоди зріс більш ніж на 18% у другому кварталі 2022 року до 22,1 мільйона доларів, хоча кількість угод ско-ротилася майже на 8% зі 143 до 132 у другому кварталі. Сьогодні База даних угод GlobalData показує, що вартість глобальних інвестицій у insurtech-сектор впала на 79,6%. Це слідує за послідовним потоком історій про те, як у insurtech

у 2022 році було важко. На кінець липня 2022 року в галузь було інвестовано 1 мільярд доларів, що становить лише 49,5% від загальної річної цифри 2021 року. У порівнянні з першим кварталом 2022 року середній розмір угоди зріс більш ніж на 18% у другому кварталі 2022 року до 22,1 мільйона доларів, хоча кількість угод скоротилася майже на 8% зі 143 до 132 у другому кварталі [12].

США продовжують лідирувати в інвестиціях у страхові технології, тоді як в Азії спостерігалось найзначніше зростання зі зростанням на 58% у першій половині 2023 року порівняно з тим самим періодом у 2022 році. У Європі Британія, Німеччина та Франція залучають більшість фінансування, тоді як такі країни, як Італія, Нідерланди та Естонія, демонструють зростання раундів фінансування початкових компаній. Іспанія інвестувала в понад 40 стартапів, при цьому зростання венчурних інвестицій на ранніх стадіях склало 0,7 пункту [13].

Інноваційна активність українських страхових компаній залежить від здатності до мобілізації інноваційного потенціалу страховиків, обґрунтування вибору і реалізації інноваційного розвитку; вивільнення ресурсів як фінансових так і кадрових для впровадження інновацій та розробки алгоритму управління інноваційними процесами, який має враховувати специфіку діяльності страхової компанії.

Український страховий бізнес потерпає від значних проблем. Так, пандемія Covid-19 змусила бізнес переміститися в глобальну інтернет мережу, обмеження пересування та скорочення доходів фізичних та юридичних осіб спричинили зниження попиту на страхові продукти. Впродовж останніх років страхові компанії відчували значний тиск державного регулятора, який значно посилив регулятивні вимоги до страхового бізнесу. А з настанням 2022 року кризові прояви лише поглибилися, що спричинено повномасштабним вторгненням росії на територію України, веденням воєнного стану та окупацією частини території країни. В таких умовах українські страхові компанії мали досить обмежені можливості для сталого розвитку та розширення шляхом впровадження інновацій. Діяльність в умовах повномасштабної війни супроводжується скорочення філійної мережі, зменшення та передислокація персоналу, забезпечення безпечних умов праці, розірвання договорів або відтермінування платежів, неможливість врегулювання страхових претензій на територіях ведення бойових дій та територіях, які до них наближені.

Протягом 2019–2022 р. кількість страхових компаній на ринку зменшилась на 40%, що свідчить про складні умови функціонування та посилення нагляду з боку регулятора. Так, у 2021 році загальна кількість страхових компаній склала 155 одиниць, що на 26,19% або на 55 компаній менше, ніж у 2020 році. Кількість страхових компаній, які здійснюють

інші види страхування, ніж страхування життя у 2021 році склала 142 одиниці, що на 25,26% або на 48 страховиків менше, ніж у 2020 році. Лайфових страховиків у 2021 році було 13, що на 35% менше, ніж у 2020 році.

У 2022 році загальна кількість страхових компаній склала 128 одиниць, що на 17,42% або на 27 компаній менше, ніж у 2021 році. Кількість страхових компаній, які здійснюють інші види страхування, ніж страхування життя у 2022 році склала 116 одиниць, що на 18,31% або на 26 страховиків менше, ніж у 2021 році. Лайфових страховиків у 2022 році функціонувало 12, що на 7,69% менше, ніж у 2021 році.

У 2022 році значно погіршилися основні показники функціонування страхового ринку. Рівень чистих страхових виплат у 2020 році становив 3%, у 2021 році – 38,4%, а у 2022 році – 33,3%, що є найменшим показником у аналізованому періоді.

Валові страхові премії у 2022 році, у порівнянні з 2021 роком зменшився на 20,21% і склали 39661,8 млн грн. Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам у 2020 році становив 8487,4 млн грн. У 2021 році, в порівнянні з аналогічним періодом 2020 року їх обсяг зріс на 1,6 % і склав 8623 млн грн. У 2022 році обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, у порівнянні з 2021 роком зменшився на 50,71%. Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам-нерезидентам у 2020 році становив 3652,6 млн грн. У 2021 році, в порівнянні з аналогічним періодом 2020 року їх обсяг зріс на 34,21% і склав 4902,3 млн грн. У 2022 році обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, у порівнянні з 2021 роком зменшився на 36,68%.

Таке суттєве падіння ринку перестраховування було спричинено тим, що у зв'язку із ведення повномасштабної війни значна частина іноземних перестрахових компаній покинула страховий ринок України. До прикладу, американська компанія Gen Re, яка являється одним із найвпливовіших та найбільших у світі гравців ринку перестраховування, практично в один день розірвала угоди з українськими страховими компаніями посилаючись на воєнні ризики. Також у 2022 році Національний банк України ввів жорсткі обмеження на купівлю іноземної валюти та здійснення транскордонних переказів, це стосувалося і переказів на користь перестраховиків – нерезидентів (Постанова № 18). Тобто, вітчизняні страхові компанії не мали змогу виконувати свої платіжні зобов'язання перед іноземними партнерами за перестраховими договорами і автоматично ці договори були призупинені.

Втім, у другій половині 2022 року, страховий ринок трохи стабілізувався, страхові компанії почали пропонувати страхові продукти із частковим покриттям воєнних ризиків з метою збереження клієнтської бази, спростили процедуру врегулювання страхових випадків, шляхом

використання в переважній більшості електронних документів та копій документів. Національний банк України розробив механізми та створив умови для здійснення платежів за договорами перестраховування з нерезидентами. Лише у лютому 2023 року НБУ переглянув механізм та умови для здійснення платежів за договорами перестраховування з нерезидентами. Так, щоб мати змогу здійснювати платежі на користь перестраховика-нерезидента за переважною більшістю видів страхування, страхова компанія зобов'язана бути внесеною до спеціального реєстру, який формується регулятором та розміщується на Інтернет-сторінці НБУ. Проте, за такими видами перестраховування як перестраховування іноземним ядерним пулам, міжнародне страхування «Зелена картка», за тими що, стосуються страхування авіаційних ризиків, телекомунікаційних мереж і телекомунікаційної інфраструктури страховим компаніям не потрібно подавати заявки на внесення до реєстру.

Управління інноваційними процесами в страховому бізнесі є невід'ємною складовою діяльності сучасної страхової компанії, що включає планування, організування, фінансування та стимулювання інноваційної активності та реалізацію конкретних інноваційних проектів.

Управління інноваціями покликане забезпечувати розвиток та ефективне функціонування страхової компанії. Стійкість, в сучасних умовах, є досить важливою характеристикою, що дозволяє страховій компанії, без значних втрат швидко пристосовуватися до змін зовнішнього та і внутрішнього середовища. Стійкість розвитку страхової компанії означає оптимальне використання ресурсів та активів, застосування ефективних методів та інструментів управління, а також оцінюється за допомогою комплексної результативної ефективності інноваційного управління.

Менеджмент інновацій у страховому бізнесі є системою компонентів, що взаємодіють між собою та впливають на процес розвитку нововведень. Система управління інноваціями спрямована на досягнення поставлених цілей в межах визначених принципів та методів управління інноваційними процесами.

Система управління інноваціями у страхуванні є відкритою системою, оскільки потребує чіткого та детального збору та аналізу макроекономічної ситуації, стану розвитку як вітчизняного так і зарубіжних страхових та інших фінансових ринків. Таким чином, управлінський персонал має доступ до всієї необхідної інформації та ресурсів зовнішнього макро- та мікросередовища при вході в систему. Вихід із системи – продуктові, управлінські, витратні, збутові, технологічні, процесні та організаційні інновації. Зворотній зв'язок сприяє

забезпеченню безперервного та стабільного інноваційного розвитку страхової компанії.

Система управління інноваціями у страховому бізнесі має містити керуючу та керовану підсистеми.

Процес трансформації інформаційних та інших видів ресурсів із зовнішнього середовища в інновації здійснюється шляхом налагодженій взаємодії суб'єктів управління інноваціями страхової компанії (керуючої підсистеми) з об'єктами управління інноваціями (керованої підсистеми) на основі реалізації розробленого механізму.

Управління інноваціями передбачає існування спеціального органу управління, який складається з відділів управління та керівників різних рівнів та структурних підрозділів, які мають повноваження приймати відповідні управлінські рішення та несуть відповідальність за їх наслідки. Крім загальних вимог, таких як творчий підхід і аналітичні здібності, вони повинні бути професіоналами не лише в страховій галузі, а й в галузі інновацій: знати види інновацій, стан розвитку ринку інновацій та основні інвестиційні тенденції, організацію інноваційної діяльності з розроблення і впровадження нових страхових продуктів, основи мотивації праці та контролю за виконанням прийнятих рішень, нормативно-законодавче регулювання і форми державної підтримки інноваційної діяльності, тощо.

Керована підсистема управління інноваціями у страховому бізнесі складається із двох підсистем: безпосередньо керованої і опосередковано керованої. «Основу безпосередньо керованої підсистеми управління інноваційною діяльністю становить сам процес інноваційної діяльності та функціональні служби, основні і допоміжні виробничі підрозділи, які реалізують наукові розробки. Опосередковано керована підсистема включає елементи мікрооточення: споживачів, конкурентів, постачальників ресурсів, посередників та контактні аудиторії. Усі елементи мікрооточення безпосередньо пов'язані, створюють сприятливі умови для інноваційної діяльності, допомагаючи новій ідеї отримати практичну реалізацію та знайти свого споживача» [14, с. 74].

Управління інноваціями в страховому бізнесі має свої особливості, які полягають у тому, що з одного боку, необхідно враховувати специфіку розробки та реалізації страхових продуктів та стимулювати персонал до генерування нових ідей, пов'язаних з інноваціями, а з іншого – необхідно виконувати вимоги державного регулятора як стосовно основної так і інвестиційної діяльності та здійснювати контроль над ходом інноваційного процесу.

Іншим важливим аспектом інноваційної діяльності страхових компаній у порівнянні з традиційними умовами ведення бізнесу є її висока ризиковість. На будь-якому етапі впровадження інновацій можуть виникнути непередбачені проблеми, які можуть призвести не тільки до

невиконання поставлених цілей або навіть до припинення інноваційного проекту, а й спричинити погіршення фінансових показників діяльності страховика. Важливо не тільки вчасно визначити перспективність нової ідеї і оцінити її комерційну вигідність, але й створити необхідні умови для оперативного впровадження технології у страхову компанію.

Крім того, впровадження інновацій має мати системний характер та подальше продовження ініціатив. «Приміром, створення одного веб-сайту не дає жодних гарантій в ефективності реалізації страхової діяльності, оскільки вимагає постійного оновлення та запровадження новинок, керуючись досвідом інших країн або ж розробкою власних механізмів. Саме ті компанії, які розуміють важливість цього аспекту, здатні забезпечити високий рівень результатів своєї діяльності» [15, с. 28].

Управління інноваціями є складним завданням, з яким зіштовхуються управлінський персонал та співробітники страхових компаній. Воно включає різні функції, кожна з яких має на меті вирішення конкретних питань щодо взаємодії між підрозділами страховика, які займаються інноваційною діяльністю.

Функції управління інноваціями визначаються з огляду на завдання, які потрібно вирішити в межах такого управління.

Основними завданнями управління інноваціями в страхових компаніях є:

- проведення досліджень ринку інновацій, вивчення потреб та бажань споживачів, прогнозування характеру і стадій життєвого циклу інноваційних страхових продуктів;
- оцінювання ефективності, ризиковості та можливості впровадження інноваційних проектів в діяльність страхових компаній;
- визначення методів реалізації нових страхових продуктів та дослідження можливостей модернізації існуючих послуг;
- аналіз кон'юнктури ринку ресурсів;
- забезпечення високих темпів розвитку страхової компанії, її конкурентоспроможності та розширення ніші на ринку за рахунок впровадження інновацій;
- забезпечення максимізації доходів (прибутків) страхової компанії за рахунок впровадження інновацій.

Основними етапами процесу управління інноваціями на рівні страхової компанії є:

- визначення мети впровадження інновацій, що є базисом для формування усіх інших елементів системи управління інноваціями;
- системний аналіз усіх наявних та потенційних можливостей страхової компанії до впровадження інновацій (фінансові ресурси, персонал, галузь, страховий портфель);

- формування часових рамок ведення інноваційної діяльності, визначення періоду досягнення поставлених завдань (максимального, найбільш оптимального, мінімального), оцінка ймовірності досягнення запланованого результату в прогнозовані часові рамки;
- організація механізму управління інноваціями (формування команди, яка буде задіяна у процесі впровадження інновацій, розподіл повноважень між членами команди, визначення центрів відповідальності тощо);
- реалізація конкретних інноваційних заходів у межах визначених напрямів інноваційної діяльності страхової компанії;
- визначення ефективності від впровадження інноваційних заходів у межах визначених напрямів інноваційної діяльності страхової компанії;
- коригування заходів для досягнення мети та завдань.

Основними напрямками розвитку цифрових технологій у страховій сфері є інтернетизація, індивідуалізація та діджиталізація.

Інтернетизація включає в себе зручний доступ до необхідної інформації для як страхувальників, так і для страховиків, зокрема можливість придбання страхових продуктів через Інтернет-ресурси.

Створення інтернет-магазинів є важливим кроком у впровадженні інновацій на страховому ринку. Можливість придбати страхові продукти онлайн є досить зручним для страхувальників, оскільки економить їх час, дозволяє оформити поліс у будь-який зручний період та з будь-якого місця. У такому магазині страхувальник може придбати стандартизований страховий продукт та оформити електронний поліс. В переважній більшості страхові компанії, які працюють на ринку ризикового страхування пропонують реалізують страхові продукти онлайн. Також, страхові компанії на власних сайтах розвивають функцію «онлайн-кабінет», де страхувальник може отримати інформацію про діючі договори, розмір сплаченої страхової премії, а також інформацію про наступний страховий платіж та термін закінчення договору страхування.

Персоналізація відносин у сфері страхування виявляється у розробці індивідуальних котирувань щодо страхових тарифів, ризиків та інших умов страхових договорів, з використанням великих баз даних на основі новітніх, бездротових технологій, які спрощують обробку значних масивів інформації про діючих та потенційних страхувальників та застраховані об'єкти.

Технології Великих даних (Big Data) відкрили небачені досі можливості для здійснення постійного, автоматизованого збору й обробки колосальних масивів інформації. Робота страхових компаній ґрунтується на аналізі великих обсягів інформації. Сучасні технології дозволяють швидко згрупувати страхувальників за різними категоріями

ризик на основі обробки масиву статистичних даних, особистих відомостей про страхувальників та прогнозів, що сприяє розробці ефективних страхових тарифів та дозволяє оптимізувати страхові виплати, зменшити ризик страхової компанії і встановити точніші аквізиційні, ліквідаційні та збутові витрати. За допомогою Big Data можна персоналізувати страхові поліси для кожної категорії страхувальників, а за допомогою таргетованої розсилки налагодити комунікацію з потенційними клієнтами.

Індивідуалізація страхової сфери включає методи та інструменти здійснення персональної оцінки ризику шляхом збору детальної інформації про страхувальників та об'єкти страхування, а також складання індивідуальних страхових котирувань з урахуванням вимог страхувальників.

Діджиталізація страхового бізнесу полягає у використанні сучасних механізмів та цифрових інструментів у основних та допоміжних бізнес-процесах страхових компаній. Такому напряму впровадження інновацій характерні нові технології розробки та просування страхових продуктів, бездротові технології обміну інформацією. На сьогоднішній день страхові компанії переважно використовують цифровізацію в таких бізнес-процесах, як ведення бухгалтерського обліку, андеррайтинг, реалізація страхових продуктів і врегулювання страхових претензій. Розвиток та використання технології «блокчейн» в різних бізнес-процесах також є частковою мотивацією страхового сектору для цифровізації страхового бізнесу.

«Застосування технології «блокчейн» дає змогу скорочувати витрати часу на здійснення окремих бізнес-процесів страховика, знижувати ступінь ризиків страхових та фінансових операцій, а також забезпечити високий ступінь довіри між партнерами в умовах максимальної транспарентності. Використання технології blockchain у страховому бізнесі дає змогу не лише оптимізувати операційну діяльність, але й ефективно будувати відносини з партнерами (іншими страховиками, перестраховиками та їх об'єднаннями; банківськими установами, туристичними фірмами, компаніями, що здають в оренду житло, автомобілі та обладнання, медичними установами, станціями технічного обслуговування транспортних засобів тощо) та державними органами» [30, с. 106].

Нині відбувається впровадження штучного інтелекту (ШІ) в страховий бізнес. Завдяки появі штучного інтелекту (ШІ) галузь страхування переживає серйозні зміни. ШІ революціонує спосіб взаємодії страховиків із клієнтами, оцінки ризиків і забезпечення покриття.

Вплив ШІ на страховий бізнес відбувається в контексті задоволення потреб страховиків (швидка та точна оцінка ризиків; виявлення

шахрайства; зменшення операційних помилок; оптимізація андеррайтингу і адміністрування полісів; створення інноваційних страхових продуктів); страхувальників (спрощення дистанційного обслуговування; пришвидшення обробки запитів та менеджменту страхових претензій; консультативний супровід 24/7; більш персоналізовані рекомендації) та держави (побудови прозорого, технологічного, розвиненого ринку страхових послуг; зростання інвестиційного потенціалу страхових компаній, орієнтації страхового ринку на підтримку фінансової стабільності держави).

Зміст використання окремих технологій штучного інтелекту в страхуванні наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Зміст використання окремих технологій штучного інтелекту в страхуванні

Технологія ШІ	Напрями використання в страховій діяльності
Машинне навчання	- Індивідуалізована модель андеррайтингу та протидія шахрайству.
Програмні додатки (Digital Insurance)	- Мінімізація операційних помилок шляхом здійснення онлайн документообіг. - Створення особистого кабінету страхувальника. - Інструмент здійснення онлайн-продажів та електронних розрахунків. - Оформлення та пролонгація страхових полісів онлайн
Чат-боти, генеративний голосовий онлайн-консалтинг	- Полегшення отримання необхідної інформації страхувальникам. - Покращення якості обслуговування клієнтів та забезпечення постійного зворотного зв'язку. - Нівелювання соціально-психологічної, емоційної дистанції.
Технології розподіленого доступу (Blockchain)	- Пришвидшення андеррайтингу та оптимізація бізнес-процесів
Big Data	- Обробка великого масиву інформації; - Розробка індивідуальних страхових тарифів на основі обробки статистичних та індивідуальних даних. - Проведення актуарного аналізу.
Chat GPT	- Розробка фінансової, маркетингової стратегій та інноваційних страхових продуктів для визначених сегментів клієнтів.
Телематика	- Віддалений аналіз персональних даних застрахованої особи. - Розробка ексклюзивних страхових програм. - Розробка індивідуальних страхових тарифів на основі вивчення поведінки страхувальника за допомогою телематичних пристроїв та технологій віддаленого моніторингу.

Джерело: систематизовано та доповнено автором

Таким чином, нова модель страхового бізнесу диктує необхідність впровадженні інновацій у практичну діяльність страхових компаній. Страхові компанії роблять основний акцент на задоволенні потреб клієнта й покращенні страхових послуг. Застосування інноваційних інструментів та технологій дозволить страховикам створювати адаптовані до потреб клієнта продукти, які враховуватимуть особливості кожного страхувальника та залишатимуться привабливими для самих страхових компаній, оскільки більш точно враховуватимуть рівень ризиків та розміри страхових тарифів.

Однак, сучасний стан економіки та безпекові фактори стримують процеси впровадження нових технологій на страховому ринку України. Саме тому, необхідно проводити обґрунтовану державну політику у сфері страхування, яка буде спрямована на підтримку розвитку вітчизняних страховиків, які використовують інноваційні технології. Також, враховуючи низький рівень фінансової грамотності населення, особливу увагу державі необхідно звернути на підвищення рівня страхової культури населення та підвищення його довіри до страхового сектора економіки. Також рекомендується поступово імплементувати успішний досвід впровадження InsurTech міжнародних страховиків в практичну діяльність вітчизняних страхових компаній.

Висновки

На сучасному етапі розвитку страхового бізнесу впровадження інновацій у практику страхових компаній є невід'ємною складовою забезпечення їх сталого розвитку, підвищення ефективності та рентабельності страхової діяльності, нарощення конкурентних переваг та зміцнення ринкових позицій. Цифрове середовище створить умови для високотехнологічного бізнесу, яка зміцнить безпеку клієнта і підвищить якість життя людей та спростить умови ведення страхового бізнесу.

В умовах діджиталізації, глобалізації та трансформації страхового ринку актуальним є впровадження технологій, що допоможуть страховикам кількісно оцінити ризики нових типів, такі як нематеріальні активи або перехід до низьковуглецевої економіки; технології, що зможуть передбачити початок збитковості для клієнтів; розробка пакетних страхових продуктів (додавання страхування до існуючої послуги); розширення переліку страхових послуг на основі смарт-контрактів; впровадження технологій, які дозволять удосконалити питання андеррайтингу, сприятимуть прогнозуванню майбутніх вимог на основі тенденцій пошукових систем, агрегуванню наявних наборів даних для виявлення прихованих тенденцій, автоматизуватимуть звірку та розподіл платежів та документ-процесинг.

Також страховим компаніям доцільно запровадити технології телехендлінгу, що дозволить врегулювання страхових випадків клієнтом без відвідування офісу страхової компанії, а здійснення усіх операцій виключно онлайн. Телеврегулювання сприятиме значному заощадженню часу страхувальників та працівників страхової компанії. Такий підхід автоматизує процес, зведе до мінімуму помилки, які спричинені людським фактором, пришвидшить врегулювання страхових претензій, мінімізує витрати на опрацювання страхових випадків. А отже дозволить зменшити кількість скарг та позовних заяв, підвищити рейтинги та репутації та збільшити кількість клієнтів.

Для забезпечення ефективної діяльності та якісного управління бізнес-процесами страховикам необхідно впровадити принципи клієнто-орієнтованого підходу з використанням CRM-систем (Customer Relationship Management) та посилити використання блокчейн технологій в практичній діяльності, що дозволить автоматизувати базу страхових історій, полегшить процес отримання необхідної інформації та довідок від органів влади, реєстрацію страхових подій, взаємодію зі страховими брокерами, оптимізувати андеррайтингові процеси.

Створення персоналізованих мікропослуг та смарт-контрактів, розроблених на основі технології blockchain, є інструментами для ефективного управління претензіями споживачів страхових послуг. Механізми реєстрації угод та претензій клієнтів, які використовують blockchain, не лише надійно фіксують історію транзакцій, але й створюють прозорі умови для попередження можливих шахрайських дій у сфері страхування. Зокрема, смарт-контракти служать фундаментом для впровадження системи однорангового страхування. Використовуючи алгоритми на основі моделей ризику, страхова компанія автоматично розраховує розмір страхової премії для кожного клієнта. Це важливо, оскільки такий підхід дозволяє розробляти індивідуальні страхові програми, а страхувальникам обирати найбільш вигідні варіанти страхування.

Важливим аспектом смарт-контракту є його здатність до автоматичної виплати в разі страхового випадку без втручання страховика. Це спрощує та прискорює процес вирішення страхових випадків, забезпечуючи страхувальникам швидке та надійне врегулювання страхових випадків. Такий підхід не лише сприяє забезпеченню високої якості обслуговування, але й збільшує довіру споживачів до страхових компаній, покращуючи взаємовідносини в галузі страхування.

Таким чином, в сучасних умовах господарювання стає очевидно, що страхові компанії, які неспроможні вчасно трансформувати власні бізнес-процеси та впроваджувати інновації, втрачатимуть клієнтів. Інновації дозволяють створювати та надавати індивідуалізовані продукти, що зараз

є досить актуальним та приваблює більше категорій клієнтів. Крім того, компанії, які не впроваджують інновації, ризикують втратити конкурентні переваги, оскільки інноваційні рішення дозволяють прискорювати та оптимізувати бізнес-процеси. У світі, де технологічні зрушення стають нормою, необхідно виявити гнучкість та готовність до змін, щоб успішно вижити і процвітати в динамічному страховому середовищі.

В Україні зараз приділяється багато уваги питанням розвитку цифровізації та активізації інноваційної діяльності, а саме: формується законодавча база, здійснюється податкове стимулювання для підвищення інноваційного розвитку бізнесу, створюються «інноваційні точки розвитку», проводяться наукові семінари та конференції з обміну досвідом розвитку сектора InsurTech тощо. Проте, враховуючи невирішені проблеми страхового ринку, поряд з активізацією процесів діджиталізації доцільно звернути уваги на підвищення страхової культури населення, стабілізації нормативно-правової бази діяльності страхових компаній, розробки дієвих механізмів державної підтримки страхового бізнесу, розширення напрямів інвестування коштів страхових резервів, унормування ринку перестраховування.

Список використаних джерел:

1. Сосновська О.О. Інноватизація страхового бізнесу в умовах розвитку цифрової економіки. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 62–69.
2. Сосновська О.О., Сіренька І.І. Тенденції інноваційного розвитку страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2021. № 2(8). С. 20–30.
3. Денисенко М.П., Коргун О.П. Інновації на страховому ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 79–82.
4. Попова Л.В. Сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у страхуванні [Електронний ресурс]. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-5-08-02> (дата звернення: 01.12.2023).
5. Єгоричева С.Б., Таранець Б.В. Інноваційний розвиток українського страхового ринку. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 3. С. 66–72.
6. Заколюдажний В.О. Характеристика сучасних тенденцій інноваційного розвитку страхової діяльності. *Економіка та держава*. 2017. № 5. С. 89–92.
7. Мілошевич Н.В. Тенденції розвитку інноваційної діяльності страхових компаній України. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 53 (1026). С. 68–72.
8. Про інноваційну діяльність: Закон України № 40-IV від 04.07.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/40-15> (дата звернення: 02.12.2023).
9. Про страхування: Закон України № 1909-IX від 18.11.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20> (дата звернення: 02.12.2023).
10. Волосович С., Фоміна О. Технологічні інновації на страховому ринку. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 5. С. 124–137.

11. Технології: Телематика, BigData, IoT, Штучний інтелект. Forinsurer : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/theme/77> (дата звернення: 02.12.2023).
12. Інвестиції в InsurTech-сектор у 2 кварталі 2022 року зросли на 8,3% до \$2,4 млрд. Forinsurer : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/news/22/08/09/41598> (дата звернення: 5.12.2023).
13. Фінансування глобального InsurTech Forinsurer: веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/news/23/07/28/42902> (дата звернення: 5.12.2023).
14. Клепікова О.В. Інноваційна діяльність на підприємстві як об'єкт управління. *Економіка транспортного комплексу*. 2009. Вип. 14. С. 71–76.
15. Агрес О., Грицина О., Синявська Л. Інноваційний розвиток страхової діяльності як один із методів зростання її ефективності. *Аграрна економіка*. 2022. Т. 15. № 1–2. С. 26–34.

References:

1. Sosnovska O.O. (2021) Innovatyzatsiia strakhovoho biznesu v umovakh rozvytku tsyfrovoy ekonomiky [Innovatization of the insurance business in the context of the development of the digital economy]. *Biznes Inform*, no. 7, pp. 62–69.
2. Sosnovska O.O., Sirenka I.I. (2021) Tendentsii innovatsiinoho rozvytku strakhovykh kompanii v Ukraini [Trends in the innovative development of insurance companies in Ukraine]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii*, no. 2(8), pp. 20–30.
3. Denysenko M.P., Korgun O.P. (2015) Innovatsii na strakhovomu rynku Ukrainy [Innovations in the insurance market of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21, pp. 79–82.
4. Popova L.V. (2022) Suchasni tendentsii rozvytku tsyfrovyykh tekhnolohii u strakhuvanni [Modern trends in the development of digital technologies in insurance]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*. no. 5. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-5-08-02>
5. Egoricheva S.B., Taranets B.V. (2020) Innovatsiinyi rozvytok ukrainskoho strakhovoho rynku [Innovative development of the Ukrainian insurance market]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, no. 33, pp. 66–72.
6. Zakolodyazhnyi V.O. (2017) Kharakterystyka suchasnykh tendentsii innovatsiinoho rozvytku strakhovoi diialnosti [Characterization of modern trends in the innovative development of insurance activities]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5, pp. 89–92.
7. Miloshevych N.V. (2013) Tendentsii rozvytku innovatsiinoi diialnosti strakhovykh kompanii Ukrainy [Trends in the development of innovative activities of insurance companies in Ukraine]. *Visnyk NTU «KhPI»*, no. 53 (1026), pp. 68–72.
8. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy no. 40-IV vid 04.07.2002 [On Innovation Activity: The Law of Ukraine no. 40-IV of July 4, 2002]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/40-15>.
9. Pro strakhuvannia: Zakon Ukrainy no. 1909-IX vid 18.11.2021 [On Insurance: Law of Ukraine no. 1909-IX of November 18, 2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20>.
10. Volosovych S., Fomina O. (2018) Tekhnolohichni innovatsii na strakhovomu rynku. [Technological innovations in the insurance market]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, no. 5, pp. 124–137.

11. Tekhnolohii: Telemetryka, BigData, IoT, Shtuchnyi intelekt [Technologies: Telematics, BigData, IoT, Artificial Intelligence]. *Forinsurer*. Available at: <https://forinsurer.com/theme/77> [in Ukrainian].

12. Investytsii v InsurTech-sektor u 2 kvartali 2022 roku zrosly na 8,3% do \$2,4 mlrd [Investments in the InsurTech sector in the 2nd quarter of 2022 increased by 8.3% to \$2.4 billion]. *Forinsurer*. Available at: <https://forinsurer.com/news/22/08/09/41598> [in Ukrainian].

13. Finansuvannia hlobalnoho InsurTech [Financing global InsurTech]. *Forinsurer*. Available at: <https://forinsurer.com/news/23/07/28/42902> [in Ukrainian].

14. Klepikova O.V. (2009) Innovatsiina diialnist na pidpriemstvi yak obiekt upravlinnia [Innovative activity at the enterprise as an object of management]. *Ekonomika transportnoho kompleksu*, no. 14, pp. 71–76.

15. Agres O., Hrytsyna O., Syniavska L. (2022) Innovatsiinyi rozvytok strakhovoi diialnostiak odyz iz metodiv zrostannia yii efektyvnosti [Innovative development of insurance activity as one of the methods of increasing its efficiency]. *Ahrarna ekonomika*, no. 15 (1–2), pp. 26–34.